

UZEM | ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
UZAKTAN EĞİTİM MERKEZİ

1

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Matematik Bölümü
Dijital Ders Platformu

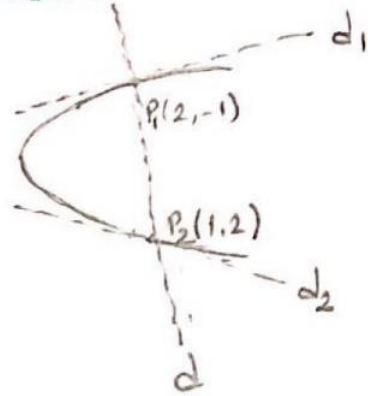
Analitik Geometri II

Prof. Dr. Emin KASAP

Ders 14

Örnek: $P_1(2, -1)$ noktasında $d_1 \dots x + 2y = 0$ ve $P_2(1, 2)$ noktasında $d_2 \dots 2x - y = 0$ doğrularına teğet olan parabolün denklemini bulunuz.

Çözüm

$$\Phi_1(x, y) = d_1 \cdot d_2 = 0$$

$$\Rightarrow \Phi_1(x, y) = x^2 + xy - y^2 = 0 \text{ olur.}$$

$P_1 - P_2$ den geçen doğru,

$$d \dots 3x - y - 7 = 0$$

$$\Phi_2(x, y) = d \cdot d = 0 \Rightarrow \Phi_2(x, y) = 9x^2 - 6xy + y^2 - 42x + 14y + 49 = 0$$

0 halde konik ailesi

$$\lambda_1(x^2 + xy - y^2) + \lambda_2(9x^2 - 6xy + y^2 - 42x + 14y + 49) = 0$$

$$\Rightarrow (2\lambda_1 + 9\lambda_2)x^2 + 2(\lambda_1 - 3\lambda_2)xy + (-2\lambda_1 + \lambda_2)y^2 - 42\lambda_2x + 14\lambda_2y + 49\lambda_2 = 0$$

$$4AC - B^2 = 0 \Rightarrow \lambda_1(\lambda_1 + 2\lambda_2) = 0 \Rightarrow \lambda_1 = 0, \lambda_1 = -\frac{1}{2}\lambda_2$$

$$\lambda_1 = 0 \text{ için } 9x^2 - 6xy + y^2 - 42x + 14y + 49 = 0$$

$$\lambda_1 = -\frac{1}{2}\lambda_2 \text{ için } 16x^2 - 34xy + 4y^2 - 84x + 28y + 98 = 0 \text{ olur.}$$

Örnek: $P_1(3,1)$ noktasında $d_1 \dots x-3=0$ ve $P_2(1,3)$ noktasında $d_2 \dots x-1=0$ doğrularına teğet olan ve $P(2,5)$ noktasından geçen konik denklemini bulunuz.

Çözüm:

$$\Phi_1(x,y) = d_1 \cdot d_2 = 0 \Rightarrow \Phi_1(x,y) = x^2 - 4x + 3 \text{ olur.}$$

P_1 ve P_2 den geçen doğru $d \dots x+y-2=0$ olmak üzere

$$\Phi_2(x,y) = d \cdot d = 0 \Rightarrow \Phi_2(x,y) = x^2 + 2xy + y^2 - 4x - 4y + 4 = 0 \text{ olur.}$$

O halde konik ailesi,

$$\lambda_1(x^2 - 4x + 3) + \lambda_2(x^2 + 2xy + y^2 - 4x - 4y + 4) = 0 \text{ olur.}$$

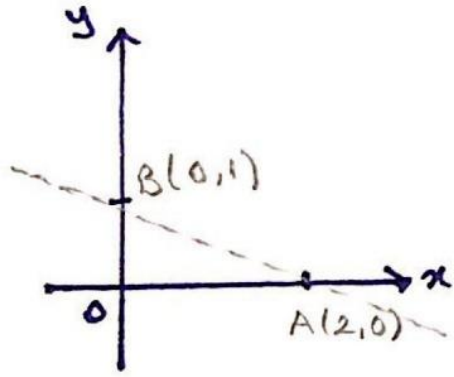
$P(2,5)$ noktasından geçeceğinden $\lambda_1 = 25\lambda_2$ bulunur.

Yerine yazılırsa

$$26x^2 + 2xy + y^2 - 104x - 4y + 79 = 0 \text{ olur.}$$

Örnek: $A(2,0)$ noktasında x eksenine, $B(0,1)$ noktasında y eksenine teğet olan koniklerden $d \dots x - y + 2 = 0$ doğrusuna teğet kabul eden koniğin denklemini bulunuz.

Çözüm:

$$\phi_1(x,y) = x \cdot y = 0 \text{ olur.}$$

A ve B den geçen doğru $x + 2y - 2 = 0$ dir.

$$0 \text{ halde } \phi_2(x,y) = (x + 2y - 2)^2 = x^2 + 4xy + 4y^2 - 4x - 8y + 4 = 0$$

olup konik ailesi,

$$\lambda_1(x,y) + \lambda_2(x^2 + 4xy + 4y^2 - 4x - 8y + 4) = 0 \text{ olur.}$$

düzenlenirse $\lambda_2 x^2 + (\lambda_1 + 4\lambda_2)xy + 4\lambda_2 y^2 - 4\lambda_2 x - 8\lambda_2 y + 4\lambda_2 = 0$ bulunur.

Bu koniklerden $y = x + 2$ doğrusuna teğet olanı bulalım. $y = x + 2$ aile denkleminde yerine yazılırsa,

$$(\lambda_1 + 3\lambda_2)x^2 + (2\lambda_1 + 12\lambda_2)x + 4\lambda_2 = 0 \text{ bulunur.}$$

$(\lambda_1 + 9\lambda_2)x^2 + (2\lambda_1 + 12\lambda_2)x + 4\lambda_2 = 0$ idi. Teğet olma koşulundan,

$$(2\lambda_1 + 12\lambda_2)^2 - 4(\lambda_1 + 9\lambda_2) \cdot 4\lambda_2 = 0 \text{ olmalıdır.}$$

$$\Rightarrow \lambda_1(\lambda_1 + 8\lambda_2) = 0 \Rightarrow \lambda_1 = 0 \text{ veya } \lambda_1 = -8\lambda_2 \text{ bulunur.}$$

0 halde istenilen konikler,

$$\lambda_1 = 0 \text{ için } x^2 + 4xy + 4y^2 - 4x - 8y + 4 = 0$$

$$\lambda_1 = -8\lambda_2 \text{ için } x^2 - 4xy + 4y^2 - 4x - 8y + 4 = 0 \text{ bulunur.}$$

Örnek: y eksenini asimptot kabul eden ve x eksenine $P(1,0)$ noktasında teğet olan hiperbol ailesinin denklemini bulunuz.

Çözüm:

Konik denklemi $\Phi(x,y) = Ax^2 + Bxy + Cy^2 + Dx + Ey + F = 0$ olsun.

$\Phi_x = 2Ax + By + D$, $\Phi_y = Bx + 2Cy + E$ ve asimptotik doğrultu m olmak üzere asimptotun denklemi,

$$\begin{aligned}\Phi_x + m\Phi_y = 0 &\Rightarrow 2Ax + By + D + m(Bx + 2Cy + E) = 0 \\ &\Rightarrow x + \frac{B+2mC}{2A+mB}y + \frac{D+mE}{2A+mB} = 0\end{aligned}$$

bulunur.

Asimptot y eksenini olacağından denklemi $x=0$ olmalıdır.

$$\Rightarrow B + 2mc = 0 \Rightarrow m = -\frac{B}{2C}$$

$$D + mE = 0 \Rightarrow m = -\frac{D}{E} \text{ olur.}$$

Asimptotik doğrultu için $m = \infty$ olacağından $C = E = 0$ olmalıdır.

0 halde konik denklemi,

$$Ax^2 + Bxy + Dx + F = 0 \text{ olur.}$$

$P(1,0)$ noktasında x eksenine teğet olduğundan $P(1,0)$ denklemi sağlar. 0 halde $A + D + F = 0$ dir.

x ekseninin denklemi $y=0$ olup teğet olma koşulundan

$$Ax^2 + Dx + F = 0$$

$$\Rightarrow D^2 - 4AF = 0 \Rightarrow F = \frac{D^2}{4A} \text{ bulunur.}$$

$A + D + F = 0$ ve $F = \frac{D^2}{4A}$ dan,

$$A + D + \frac{D^2}{4A} = 0 \Rightarrow (D + 2A)^2 = 0$$

$$\Rightarrow D = -2A$$

$$\Rightarrow F = \frac{D^2}{4A} = A \text{ olur.}$$

$$Ax^2 + Bxy + Dx + F = 0 \Rightarrow Ax^2 + Bxy - 2Ax + A = 0$$

$\lambda = A/B$ alınırsa $\lambda x^2 + xy - 2\lambda x + \lambda = 0$ bulunur. $4AC - B^2 < 0$ olup

bu bir hiperbol ailesidir.

Örnek: $\Phi_1(x,y) = 3x^2 - 4y^2 + 12x + 8y - 4 = 0$

$\Phi_2(x,y) = 3x^2 - 4y^2 - 6x - 8y - 10 = 0$

Koniklerin ortak kesit noktalarından geçen konik ailesinin denklemini yazınız, parametrenin alacağı değerlere göre koniklerin sınıfını belirleyiniz.

Çözüm: $\lambda_1 \Phi_1(x,y) + \lambda_2 \Phi_2(x,y) = 0$ veya $\Phi_1(x,y) + \lambda \Phi_2(x,y) = 0$

$3(\lambda+1)x^2 - 4(\lambda+1)y^2 + 6(2-\lambda)x + 8(1-\lambda)y - 2(2+5\lambda) = 0$

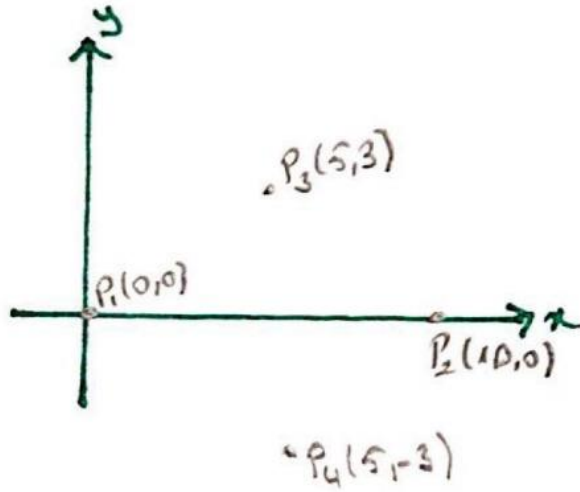
$4AC - B^2 = -36(\lambda+1)^2 = 0 \Rightarrow \lambda = -1$

λ	-1
Δ	Hiperbol sınıfı
	↓ parabol sınıfı

Örnek: $P_1(0,0)$, $P_2(10,0)$, $P_3(5,3)$ noktalarından geçen ve x eksenine göre simetrik olan koniğin denklemini yazınız.

Yol Gösterme:

Konik x eksenine göre simetrik olduğundan $P_4(5,-3)$ noktasında konik üzerinde olacaktır. Bu 4 noktadan geçen konik ailesi yazılacaktır.
($9x^2 - 25y^2 - 90x = 0$)

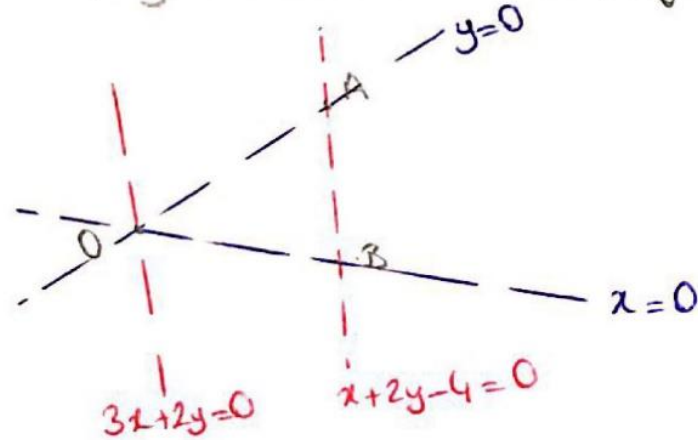
Örnek: $O(0,0)$, $A(4,0)$, $B(0,2)$ noktalarından geçen ve O noktasındaki normaleri $N(3,2)$ noktasından geçen koniklerin genel denklemini bulunuz.

Çözüm:

$O(0,0)$ ve $N(3,2)$ den geçen normalin eğimi $m_N = 2/3$

O halde koninin $O(0,0)$ daki teğetinin denklemi $m_T = -3/2$ olur.

Teğetin denklemi $3x + 2y = 0$ dir.

$$\phi_1(x,y) = (3x+2y)(x+2y-4) = 0$$

$$\Rightarrow \phi_1(x,y) = 3x^2 + 8xy + 4y^2 - 12x - 8y = 0$$

$$\phi_2(x,y) = xy = 0$$

Konik ailesi ise

$$\lambda_1 \phi_1(x,y) + \lambda_2 \phi_2(x,y) = 0 \text{ olur.}$$

Örnek: $x+y-1=0$ ve $x-y=0$ doğrularını asimptot kabul eden hiperbol ailesinin denklemini bulunuz. Hiperbol ailesinin orijinden geçen hiperbollerini tespit ediniz.

Çözüm:

$$\left. \begin{array}{l} x+y-1=0 \Rightarrow m=-1 \\ x-y=0 \Rightarrow m=1 \end{array} \right\} \text{asimptotik doğrultular.}$$

Asimptotik doğrultular arasındaki bağıntı $Cm^2+Bm+A=0$ idi

$$\Rightarrow \left. \begin{array}{l} C-B+A=0 \\ C+B+A=0 \end{array} \right\} B=0 \text{ ve } C=-A \text{ olur.}$$

O halde koniğimiz $Ax^2 - Ay^2 + Dx + Ey + F = 0$ şeklindedir.

Asimptotlar için $\phi_x + 1\phi_y = 0$, $\phi_x + (-1)\phi_y = 0$.

$\phi_x + 1\phi_y = 0$ dan $2Ax - 2Ay + D + E = 0$ olup $x-y=0$ ile karşılaştırırsak

$$D + E = 0 \Rightarrow D = -E \quad (1)$$

$\phi_x + (-1)\phi_y = 0$ dan $2Ax + 2Ay + D - E = 0$ olup $x + y - 1 = 0$ ile karşılastırırsak

$$2A = 2A = E - D$$

$$\Rightarrow E - D = 2A \dots (2)$$

(1) ve (2) den $A = E$ olur. O halde konimiziz,

$$Ax^2 - Ay^2 + Dx + Ey + F = 0 \text{ dan}$$

$$Ax^2 - Ay^2 - Ax + Ay + F = 0$$

$$\Rightarrow x^2 - y^2 - x + y + F/A = 0 \quad (A \neq 0)$$

$4AC - B^2 = -4 < 0$ olup konik hiperbol sınıfındadır.

$(0,0)$ dan geçen iye için $F/A = 0$ olacaktır

$$x^2 - y^2 - x + y = 0 \text{ bulunur.}$$

UZEM | ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
UZAKTAN EĞİTİM MERKEZİ

13

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Matematik Bölümü
Dijital Ders Platformu

Teşekkürler

Prof. Dr. Emin KASAP

Analitik geometri

Ders 14